

Řím kontra Kartágo

Aleš Mučka

Války s Kartaginci

- 1. punská válka (264 – 241 př. n. l.)
- Žoldnéřská válka (240 – 238 př. n. l.)
- 2. punská válka (219/218 – 201 př. n. l.)
- 3. punská válka (149 – 146 př. n. l.)

Obyvateľé Kartága

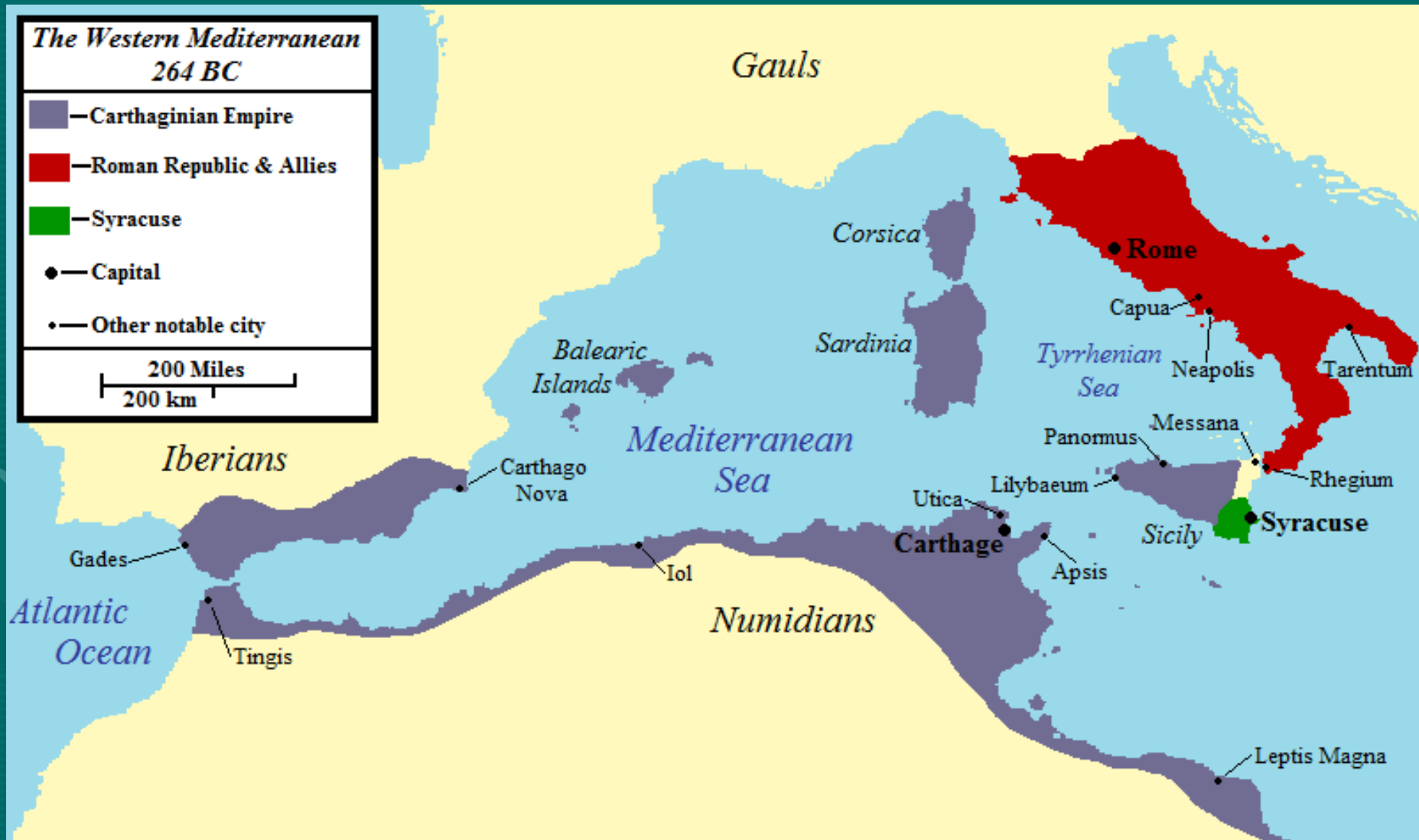
Kdo to byli Punové?

- Římané nazývali obyvatele Kartága *Poeni*, což bylo odvozeno ze slova *Phoenici* (Féničané) – proto tři Punske války
- Kartágo bylo původně kolonií města Týros ve Fénicii
- Ve 3. století př. n. l. zaujímalo místo námořní velmoci ve Středozemním moři

Měli Punové vlastní impérium?

- V Kartágu vládla oligarchie, která neposkytovala své prostředky státu
- Kartaginská vojska tvořili především nájemní žoldnéři za peníze
- Kartaginci byli zdatní mořeplavci a obchodníci, kteří se orientovali na důležité přístavy v západním Středomoří
- Stěžejní je dílo řeckého historika Polybia: *Historiai* (Dějiny)

Dvě mocnosti chtěly bojovat!

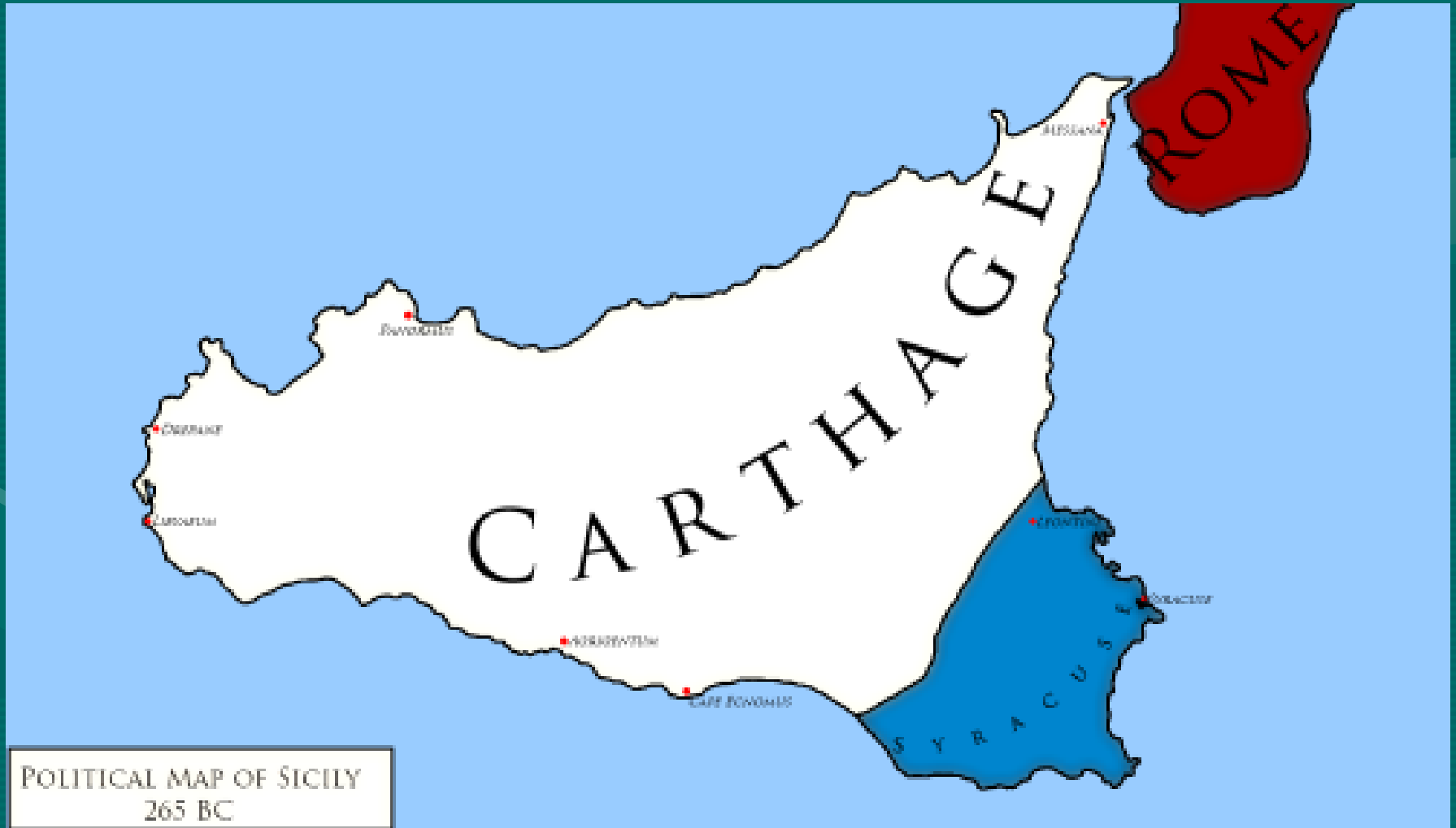
První punská válka (264 – 241 př. n. l.)

Jádrem sporu byla Sicílie

- Město Messanu obsadili kolem roku 288 př. n. l. Mamertini (apeninští žoldnéři), které potom dvakrát oblehli vládcové Syrakus
- Při 2. obléhání připruli obleženým na pomoc římské legie
- Kartágo se obávalo o své zájmy na Sicílii a proto vyhlásilo roku 264 př. n. l. Římu válku
- Bojovalo se na Sicílii, ve Středozemním moři a v letech 256 – 255 př. n. l. také v severní Africe

Kdo ovládne Sicílii?

Zastavte někdo Římany!

- Sicílie byla a je hornatý ostrov, na kterém bylo možné kontrolovat pouze důležité komunikační uzly a přístavy
- Římané neměli ještě obléhací stroje, a proto vždy čekali až nepřátelská posádka vyhladoví
- Do roku 247 př. n. l. se římským legiím podařilo dobýt většinu Sicílie a získat podporu Syrakus
- Kartágo do roku 247 př. n. l. muselo válčit také s numidskými kmeny

Válka se rozhodne na moři

- Roku 247 př. n. l. připlul na Sicílii Hamilkar Barca (otec Hannibala) a vylodil se v týlu římské armády
- Římané sice brzy získali zpátky iniciativu, ale na Sicílii nastala patová situace
- Válku už mohla vyhrát jen ta strana, která by získala převahu na moři

Válka na moři

Římané se naučili stavět lodě

- V roce 264 př. n. l. Římská republika neměla válečnou flotilu, ale podařilo se jim zajmout a okopírovat jednu kartaginskou loď
- Novou flotilu asi 120 lodí ještě Římané vylepšili „havranem“ (*corvus*) - s novou strategií zničili roku 260 př. n. l. v bitvě u Mylae třetinu kartaginské flotily a roku 256 př. n. l. porazili Kartagince v bitvě u mysu Eknomus

Vítězství u mysu Eknomus

- Římská republika
- Kartágo
- Marcus Atilius Regulus,
Lucius Manlius Vulso
Longus
- Hamilkar, Hanno
- Síly: asi 330 lodí (140 000
členů posádek)
- Síly: asi 350 lodí (150 000
členů posádek)
- Ztráty: 24 lodí
- Ztráty: 95 lodí

Romans

(Marcus Atilius Regulus/ Lucius Manlius Vulso Longus)

230 quinqueremes

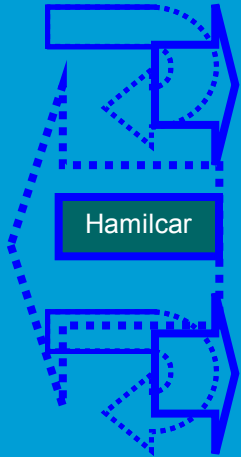
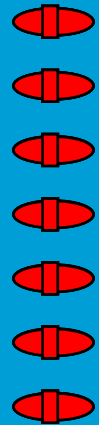
Manlius

Romans

(Regulus/Manlius)

Corvus

The Romans were aware of their naval inferiority and inexperience even before the First Punic War 264-241 BC, and thus introduced a boarding device to make their grappling tactics more effective. The *corvus* is comprised of a 1.2 by 10.9m wooden bridge with a metal spike at the end's underside. A pulley system drops the spike on the enemy's deck, clasp[ing] the two ships together, allowing Roman legionnaires to rush across. The *corvus* thus converts Roman proficiency on land to the sea battle.

Carthaginians

(Hamilcar)

200 quinqueremes

Hanno

Hanno

Carthaginians

(Hamilcar)

Kartágo už odzbrojuje!

- V námořní bitvě u Drepany římský admirál Pulcher zničil svou flotilu ještě dříve, než se střetl s Kartaginci (ztraceno 93 lodí)
- Řím už neměl peníze na novou flotilu, a proto Kartágo rozpustilo své námořní síly
- Bohatí římské občané ale zaplatili výstavbu nové flotily a Kartágo bylo poraženo v bitvě u Aegatských ostrovů

Invaze do severní Afriky (256 – 255 př. n. l.)

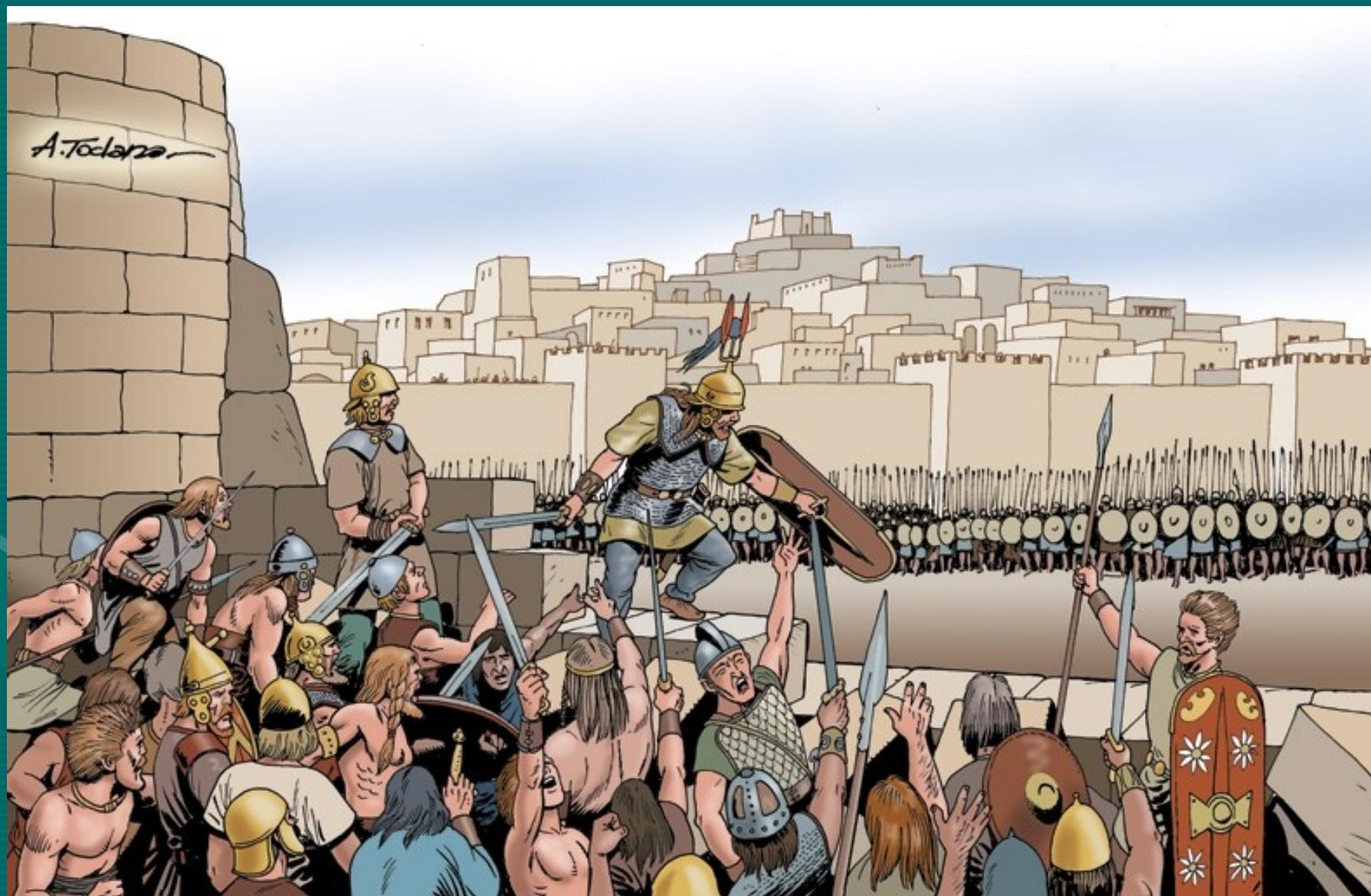
Jak rychle ukončit válku?

- Římské legie i loďstvo drtily Kartagince, ale nebyli schopni je definitivně porazit
- Dlouhodobý konflikt vyčerpал obě strany především ekonomicky, a proto se Římané rozhodli dobýt samotné Kartágo
- Po vítězství v námořní bitvě u mysu Eknomus (256 př. n. l.) vyslala Římská republika flotilu k severoafrickému přístavu Aspis (255 př. n. l.), který díky slabé posádce rychle padl

Konzul Marcus Atilius Regulus

- Po dobytí Aspisu s 15 000 pěšáky a 500 jezdci pokračoval v tažení do vnitrozemí
- Zničil kartaginskou armádu v bitvě u Adisu (255 př. n. l.) a Punové mu nabídli mírová jednání
- Roku 255 př. n. l. přijel do Kartága spartský vojevůdce Xanthippos se svými žoldáky a v bitvě u Tunisu (Bagradasu) tentýž rok porazil a zajal konzula Regula
- Přeživší Římané se utopili na moři v bouři

Žoldněřská válka

Oběma stranám došly peníze!

- Řím i Kartágo byly roku 241 př. n. l. ekonomicky vyčerpány
- Hamilkar se musel stáhnout ze Sicílie, ale nechoval se jako poražený velitel
- Kartágo muselo zaplatit reparace ve výši 3200 talentů (asi 96 tun) stříbra
- Kartagininci neměli z čeho zaplatit libyjské žoldnéře – začala tzv. žoldnéřská válka

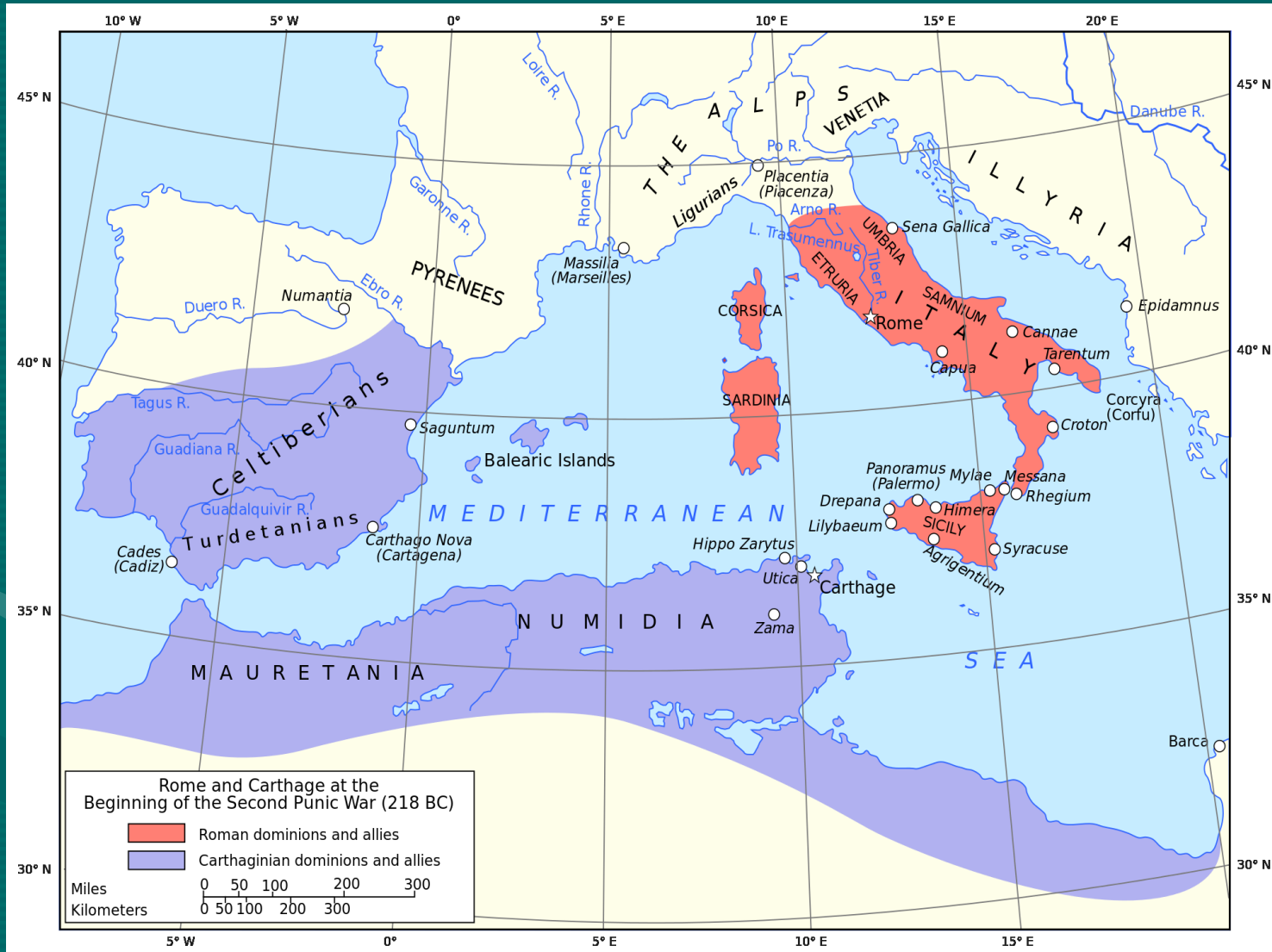
Peníze nebo boj!

- Nespokojení žoldnéři se rozhodli vyplnit města Kartaginců, aby si vynahradili nezaplacený žold
- Již roku 241 př. n. l. obsadili nespokojení žoldnéři dnešní Tunis a zahájili vyjednávání
- Když diplomacie selhala, nespokojení vojáci oblehli roku 240 př. n. l. libyjská města Uticu a Hippacritae a také obsadili ostrov Sardinii
- Hanno Veliký vedl proti nim trestnou výpravu, ale byl poražen u Uticy

Kartágo volá o pomoc!

- Novým velitelem byl jmenován Hamilkar, který porazil vzbouřence v bitvě u řeky Bagradas
- Na začátku roku 239 př. n. l. byli žoldáci poraženi a obklíčeni, ale ne zničeni, a proto Kartágo žádalo o pomoc Syrakusy a také Řím, ale neúspěšně
- Roku 238 př. n. l. byli žoldáci pomalu rozdrceni a zmasakrováni, ale Řím využil oslabení Kartága a obsadil Sardinii a později i Korsiku

Nové kolonie Kartága

Druhá punská válka

Pyrenejský poloostrov – sud s prachem

- Roku 226 př. n. l. byla podepsána smlouva mezi Římem a Kartágem o vymezení sfér vlivu na Pyrenejském poloostrově s hranicí na řece Ebro
- Roku 219 př. n. l. napadl Hannibal Barkas řecké město Saguntum (Zakantha), které mělo smlouvu s Římem
- Římané požadovali Hannibalovo vydání, ale Kartágo jim vyhlásilo roku 218 př. n. l. válku

Na moři Kartágo prohrálo

- Po První punské válce se Kartagininci rozhodli bojovat především na souši
- Hannibal BarKa naplánoval překvapivý útok na Apeninský poloostrov s 50 000 – 100 000 muži, 8 000 – 9 000 jezdci a 37 válečnými slony
- Z Pyrenejského poloostrova vyrazil na jaře 218 př. n. l. podél středomořského pobřeží
- U řeky Rhony ale narazil na Římany, a proto změnil směr svého postupu přes Alpy

Hannibal táhne na Apeninský poloostrov

Scipio starší čeká na Kartagince

- Po 30 dnech pochodu a bojích s Galy překročil Hannibal s asi 26 000 – 28 000 muži a 27 slony Alpy a dobyl Turín
- Scipio starší se s 10 000 muži také stáhl od Rhony a střetl s kartaginskou kavalérií v bitvě u řeky Ticino, kde byl poražen a raněn
- Hannibal pokračoval dále na jih a střetl se v listopadu 218 př. n. l. s Římany na řece Trebii

Bitva na řece Trebii (listopad 218 př. n. l.)

- Římská republika
- Tiberius Sempronius Longus
- Síly: asi 38 000 pěšáků a 4 000 kavaléristů
- Ztráty: přes 26 000 padlých
- Kartágo
- Hannibal Barkas
- Síly: 20 000 pěšáků a 10 000 kavaléristů
- Ztráty: asi 4 000 – 5 000 padlých a několik slonů

Carthaginians

(Hannibal Barca)

20,000 infantry

10,000 cavalry

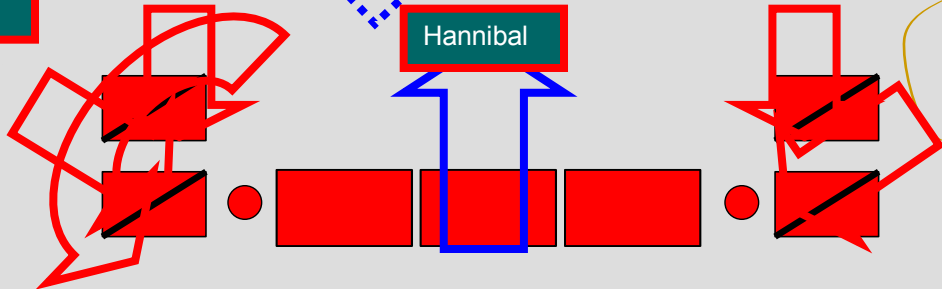
2 war elephants

Carthaginians

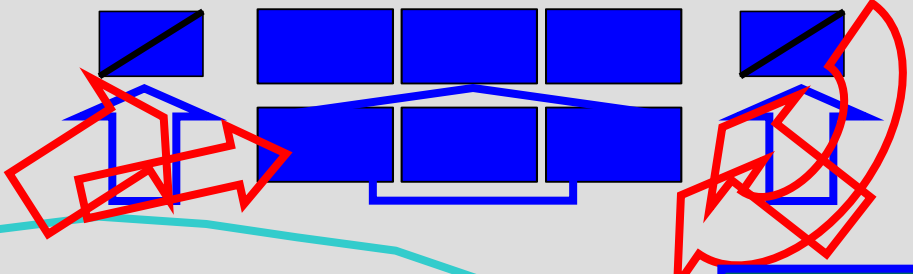
(Hannibal)

Hannibal

Mago

Romans

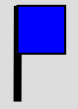
(Tiberius Sempronius Longus)

36,000 infantry

4,000 cavalry

Romans

(Sempronius)

Hannibal bude tvrdý oříšek

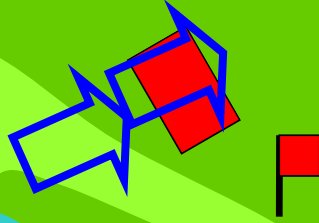
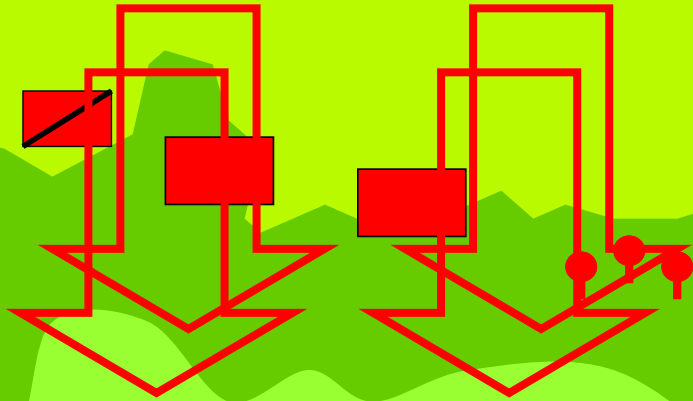
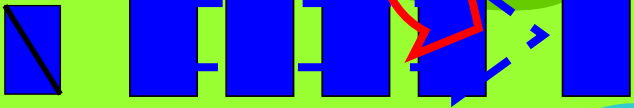
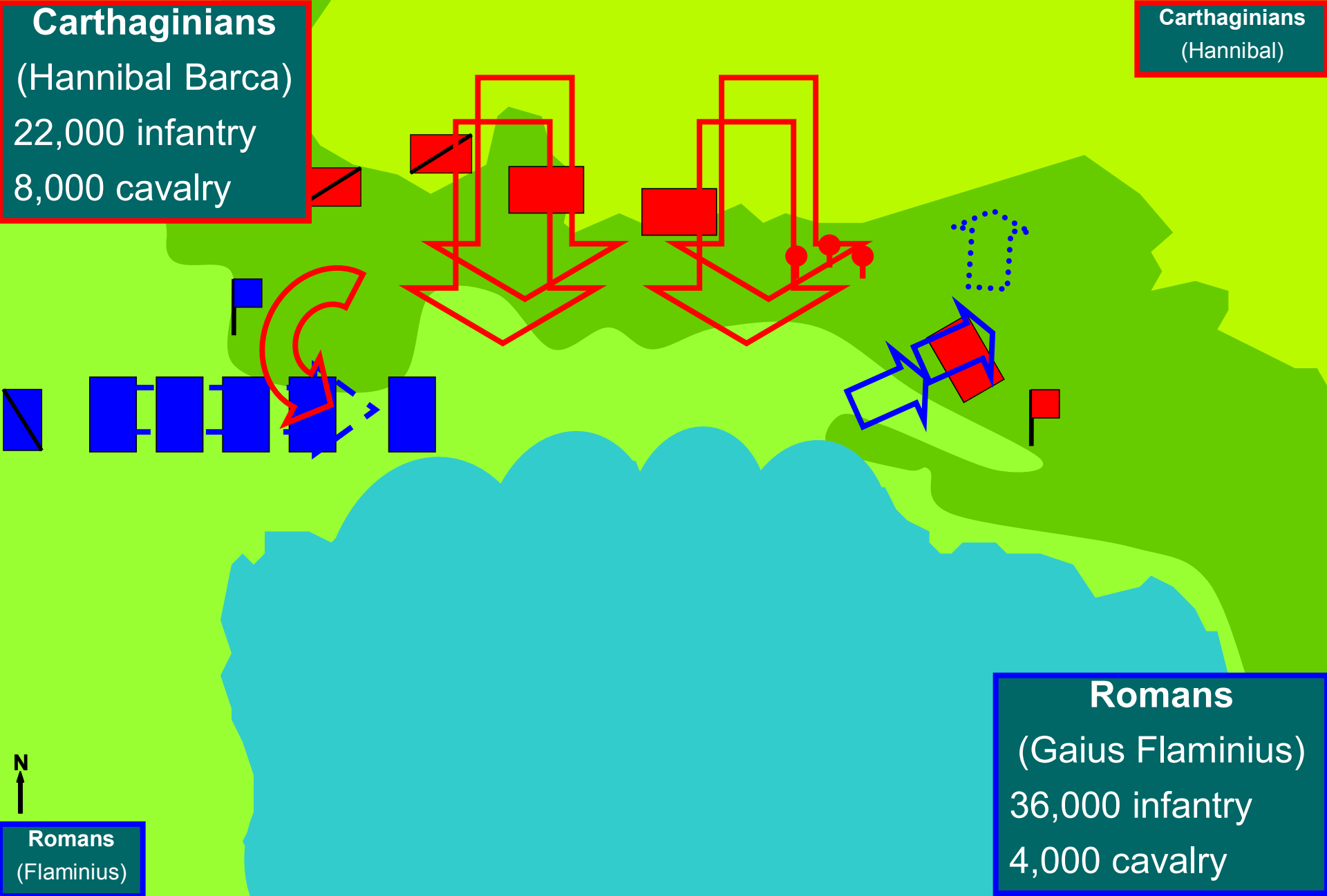
- Řím postavil v roce 217 př. n. l. dvě nové armády a rozdělil je mezi dva nové konzuly – Gnaeus Servilius Geminus a Gaius Flaminius
- Oba zaujali obranné pozice zhruba ve středu Apeninského poloostrova a čekali na Kartagince
- Hannibal provokoval Flaminia, aby opustil své současné postavení a měl úspěch
- Římské vojsko bylo vlákáno do léčky u Trasimenského jezera

Bitva u Trasimenského jezera (24. června 217 př. n. l.)

- Římská republika
- Gaius Flaminius
- Síly: asi 30 000 mužů
- Ztráty: 15 000 padlých
- Kartágo
- Hannibal Barkas
- Síly: asi 50 000 mužů
- Ztráty: asi 1 500 padlých

Carthaginians
(Hannibal Barca)
22,000 infantry
8,000 cavalry

Carthaginians
(Hannibal)

Romans
(Gaius Flaminius)
36,000 infantry
4,000 cavalry

Romans
(Flaminius)

Na Kartagince se musí jinak!

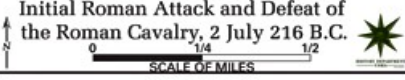
- Římané byli šokováni úspěchy Kartaginců a zvolili si diktátora – Quintus Fabius Maximus zvaný Cunctator (váhavec)
- Nový velitel zahájil opotřebovávající válku
- Římští občané ale chtěli rychlé vítězství, a proto roku 216 př. n. l. zvolili dva nové konzuly – Lucius Aemilius Paullus (proti bitvě) a Gaius Terentius Varro (pro bitvu)
- Válka měla být rozhodnuta u Kann

Bitva u Kann (Cannae)

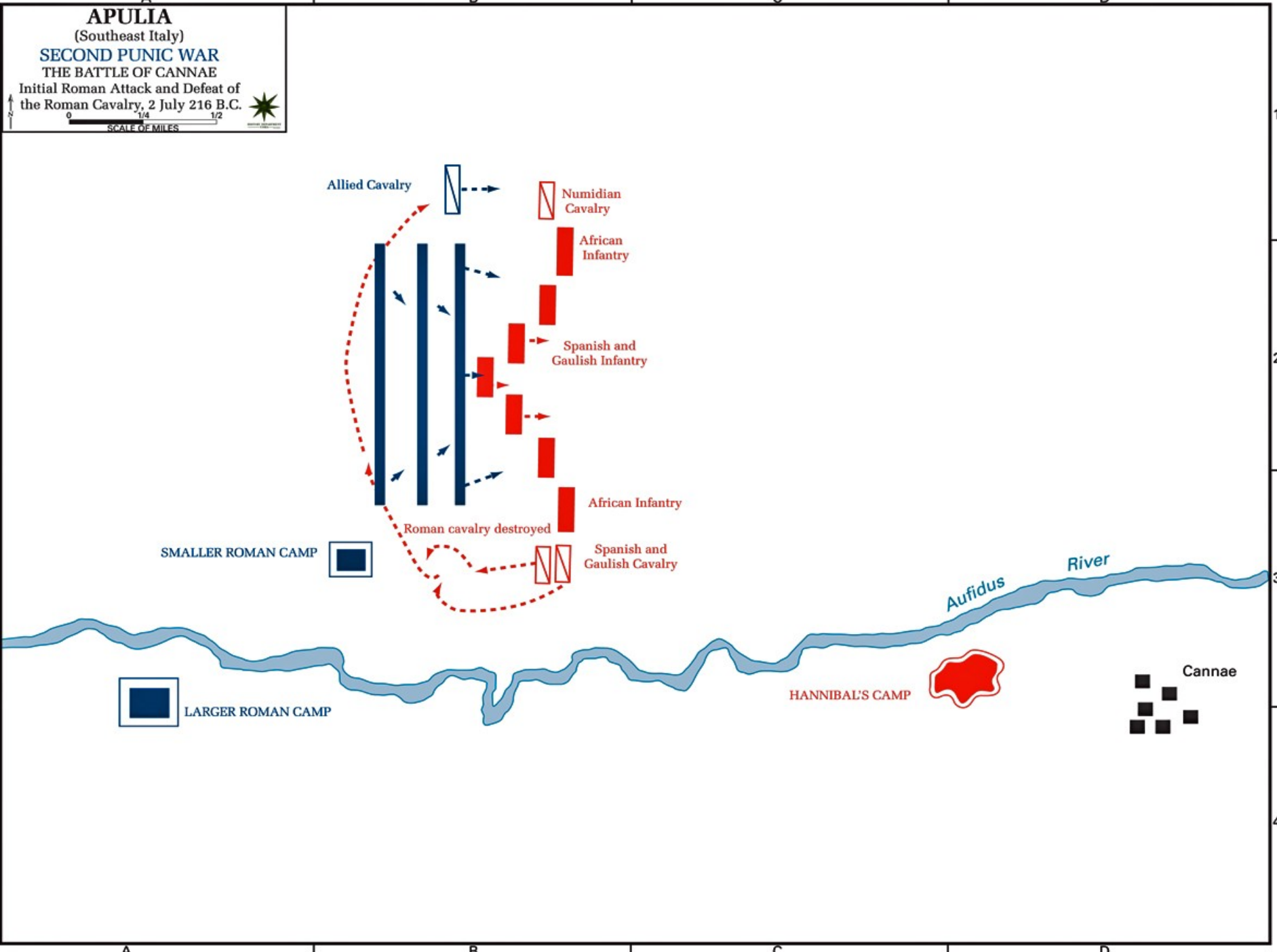
(2. srpna 216 př. n. l.)

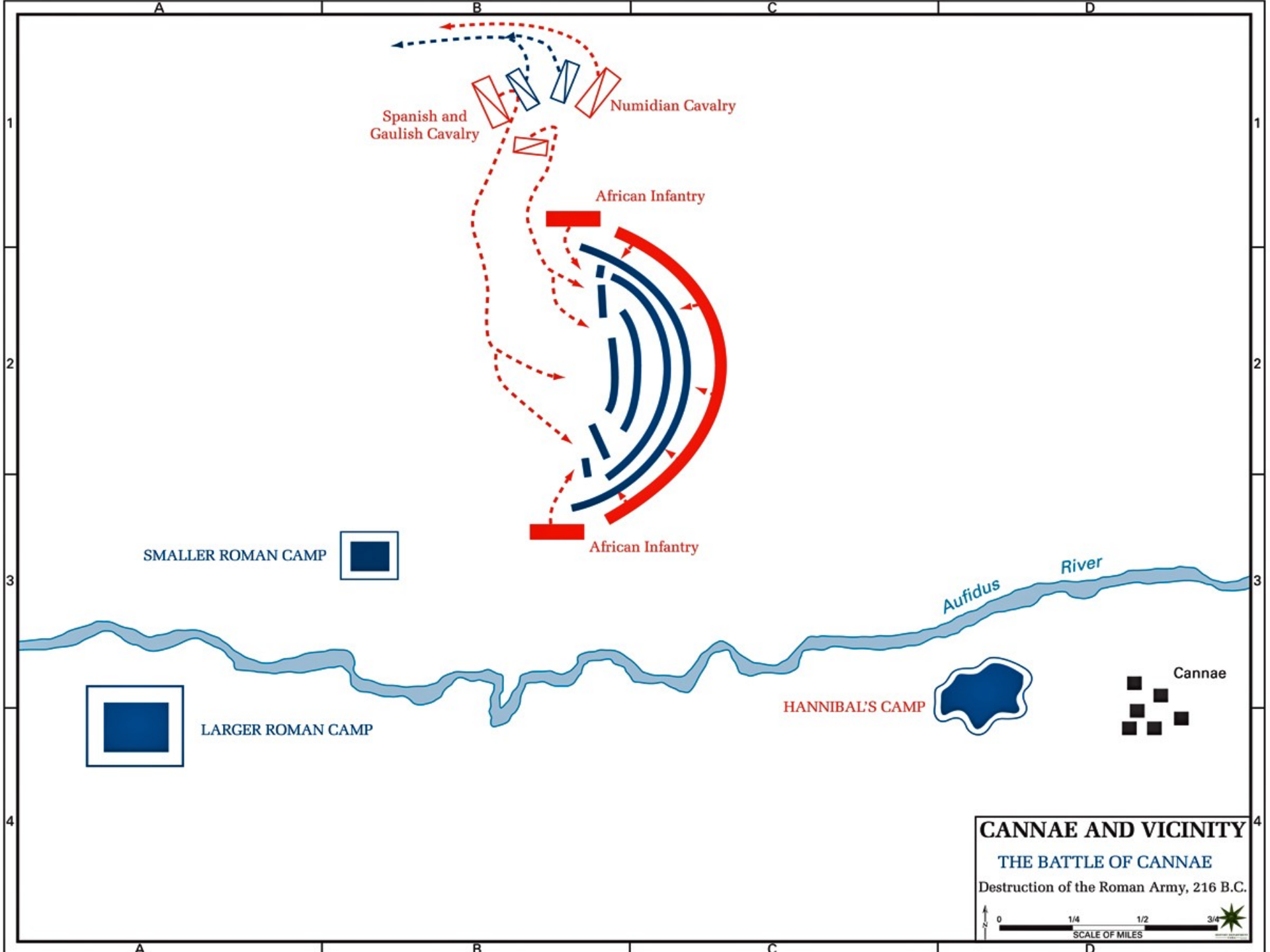
- Římská republika
- Lucius Aemelius Paullus+ a Gaius Terentius Varro
- Síly: asi 86 000 mužů
- Ztráty: 50 000 – 75 000 padlých
- Kartágo
- Hannibal Barkas
- Síly: asi 50 000 mužů
- Ztráty: 6 000 – 8 000 padlých

APULIA
 (Southeast Italy)
SECOND PUNIC WAR
THE BATTLE OF CANNAE
 Initial Roman Attack and Defeat of
 the Roman Cavalry, 2 July 216 B.C.

SCALE OF MILES
 0 1/4 1/2

SMALLER ROMAN CAMP

LARGER ROMAN CAMP

African Infantry

Spanish and Gaulish Cavalry

Numidian Cavalry

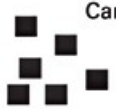
African Infantry

Aufidus River

HANNIBAL'S CAMP

Cannae

CANNAE AND VICINITY

THE BATTLE OF CANNAE

Destruction of the Roman Army, 216 B.C.

Řím by měl kapitulovat

- Naprosto zděšení Římané si zvolili nového diktátora – Marcus Junius Pera, který sestavil novou armádu z chlapců, vězňů a otroků
- Hannibal zatím čekal na římskou kapitulaci a na nové spojence, ale přidali se k němu jen města Capua a Tarent
- Roku 215 př. n. l. se pokusil do války zapojit i Filipa V. Makedonského (tzv. 1. makedonská válka), ale Římané jej zablokovali na Balkáně

Řím vrací úder

- Již v roce 218 př. n. l. vyrazil do Hispánie Gneus Cornelius Scipio Calvus, ke kterému se později připojil i jeho bratr Scipio starší
- Roku 211 př. n. l. obsadili Římané Saguntum
- Téhož roku umřeli oba bratři Scipiové v bitvě na horním Baetisu
- Na jejich místo nastoupil Scipio mladší a roku 209 př. n. l. dobyl Carthago Nova

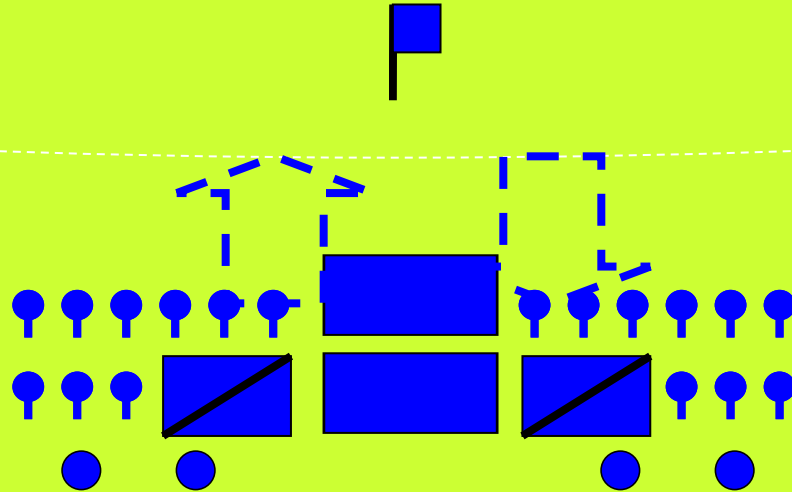
Konec Kartaginské říše

- Na konci roku 215 př. n. l. se na Sardinii vylodila armáda asi 17 000 Kartaginců, ale byla okamžitě zničena čtyřmi římskými legiemi
- Od roku 214 př. n. l. obléhal římský generál Marcus Claudius Marcellus Syrakusy, které roku 212 př. n. l. také dobyl (Archimedova smrt)
- Roku 206 př. n. l. byli Kartaginci poraženi v bitvě u Illipy a museli vyklidit Pyrenejský poloostrov

Bitva u Illipy (206 př. n. l.)

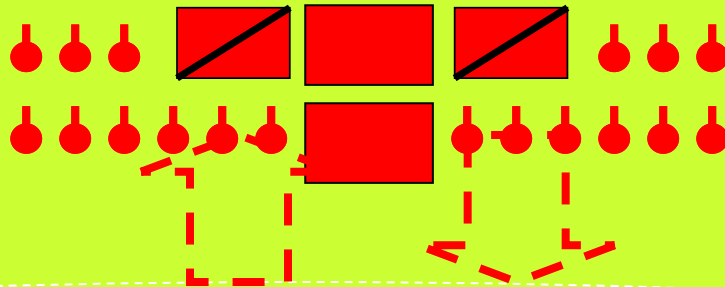
- Římská republika
- Publius Cornelius Scipio
- Síly: 45 000 pěšáků a 3 000 kavaleristů
- Ztráty: neznámé, ale lehké
- Kartágo
- Mago Barkas, Hasdrubal Gisco
- Síly: 50 000 – 70 000 mužů
- Ztráty: neznámé, ale těžké

Carthaginians
(Hasdrubal)

Carthaginians
(Hasdrubal Gisco)
50,000 infantry
4,500 cavalry
32 war elephants

Romans
(Scipio Africanus)
45,000 infantry
3,000 cavalry

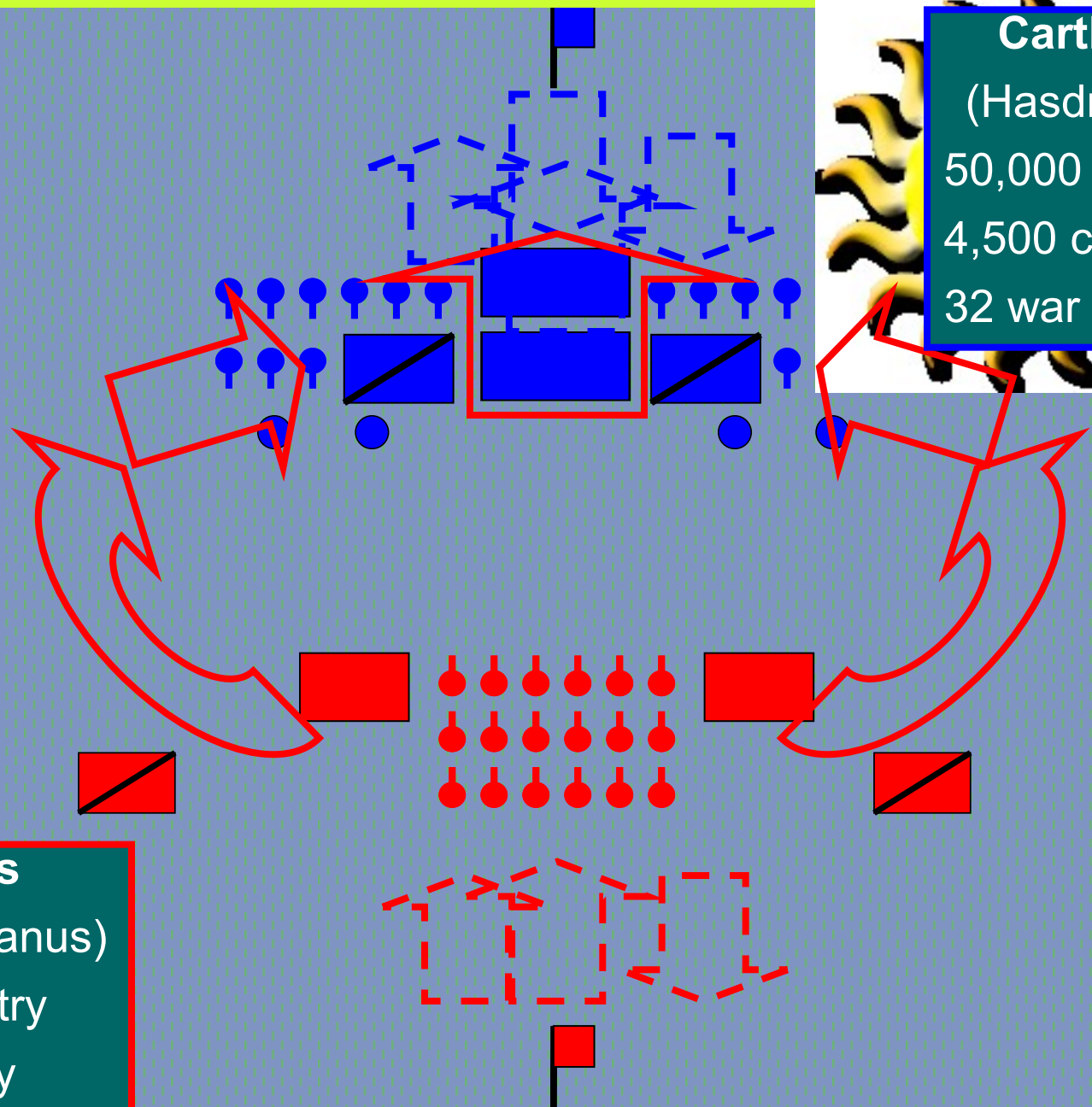
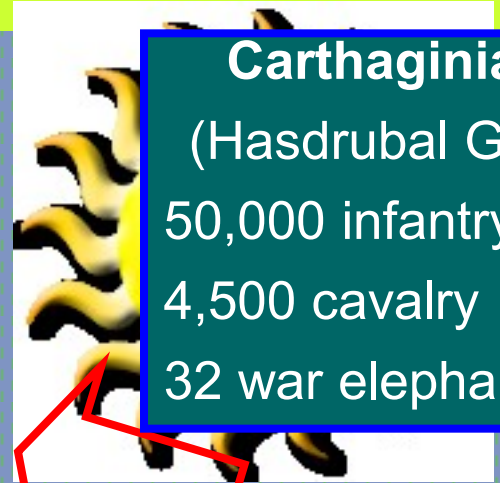

Romans
(Scipio)

Carthaginians
(Hasdrubal)

Carthaginians
(Hasdrubal Gisco)
50,000 infantry
4,500 cavalry
32 war elephants

Romans
(Scipio Africanus)
45,000 infantry
3,000 cavalry

Romans
(Scipio)

Utrpení Hasdrubala Barky

- Po porážkách na Pyrenejském poloostrově vyrazil roku 208 př. n. l. Hasdrubal Barkas s posilami za svým starším bratrem Hannibalem
- Po přechodu Alp se jeho armáda (30 000 mužů) střetla zhruba se 40 000 římských vojáků vedených Marcem Liviem a Gaiem Claudiem Neronem u řeky Metaurus v roce 207 př. n. l.
- Římané bitvu vyhráli a Hasdrubalovu hlavu přivezli do kartaginského tábora jeho bratrovi

Na řadě je Kartágo!

- Roku 203 př. n. l. se Publius Cornelius Scipio vylodil v přístavu Utica v severní Africe
- Získal na svou stranu numidského náčelníka Masinissu, který se s římskou pomocí stal králem
- Tentýž rok porazili v bitvě na Velkých planinách Kartaginskou armádu
- Hannibal se vrátil z Apeninského poloostrova a pokusil se neúspěšně vyjednat s Římem mír

Bitva u Zamy

(19. října 202 př. n. l.)

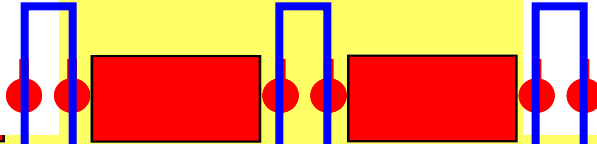
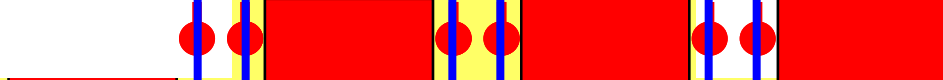
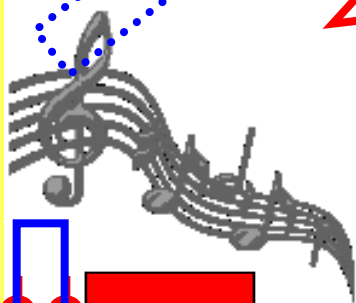
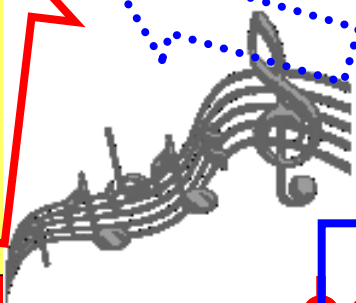
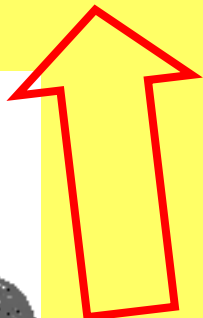
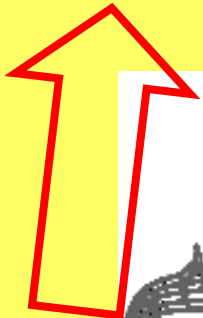
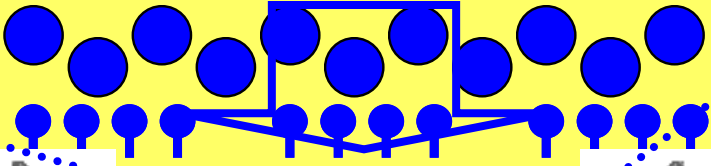
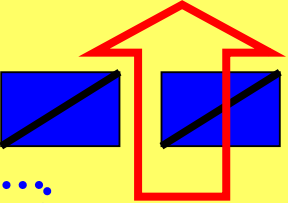
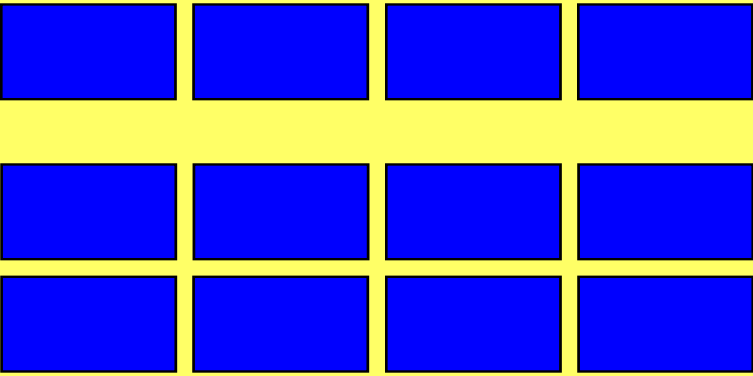
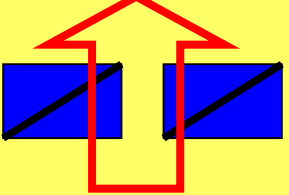
- Římská republika
- Scipio Africanus a Masinissa
- Síly: 30 000 – 40 000 mužů
- Ztráty: 6 000 – 8 000 padlých
- Kartágo
- Hannibal Barkas
- Síly: 40 000 – 50 000 mužů, 80 válečných slonů
- Ztráty: téměř celá armáda

Carthaginians
(Hannibal Barca)
36,000 infantry
4,000 cavalry

Hannibal

Carthaginians
(Hannibal)

Tychæus

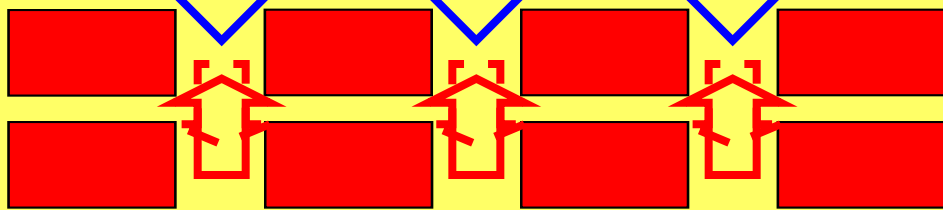

Romans
(Scipio)

Laelius

Scipio

Romans
(Scipio Africanus)
29,000 infantry
6,500 cavalry

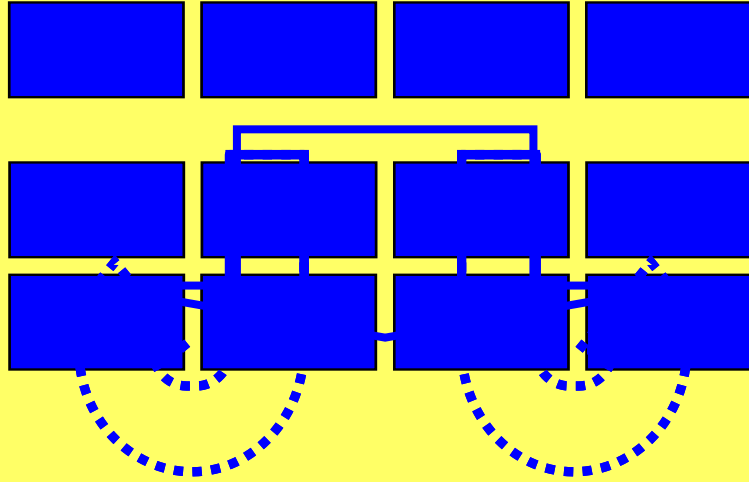
Carthaginians

(Hannibal Barca)

36,000 infantry

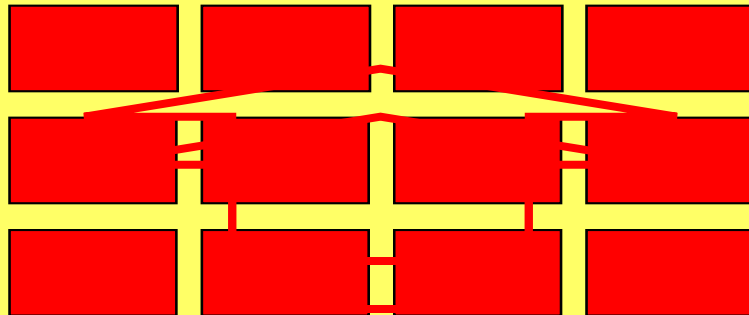
4,000 cavalry

Hannibal

Carthaginians

(Hannibal)

Scipio

Romans

(Scipio Africanus)

29,000 infantry

6,500 cavalry

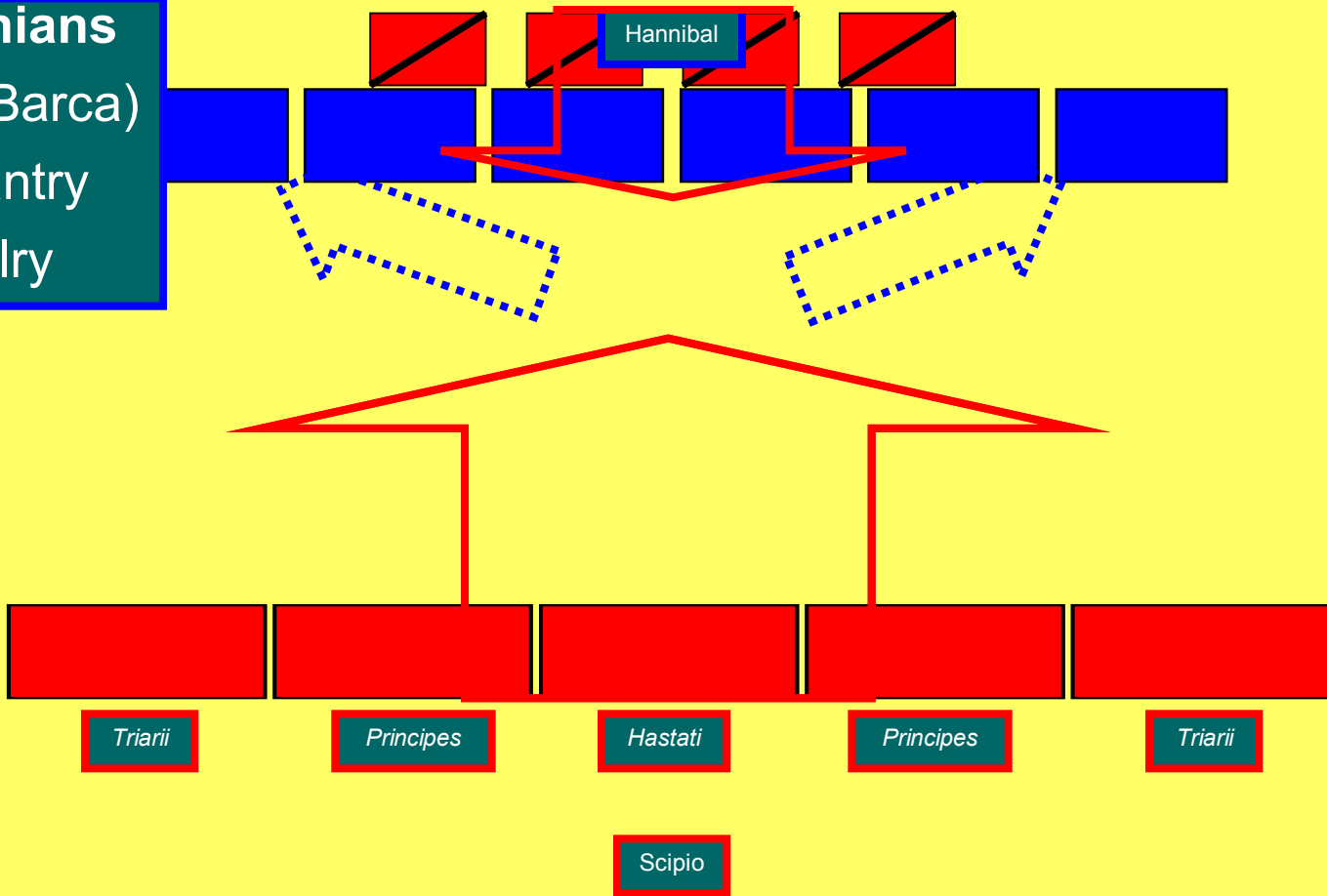
Romans

(Scipio)

Carthaginians
(Hannibal Barca)
36,000 infantry
4,000 cavalry

Carthaginians
(Hannibal)

Romans
(Scipio)

Romans
(Scipio Africanus)
29,000 infantry
6,500 cavalry

Máme zničit Kartágo?

- Po bitvě u Zamy už nebyli Kartaginci schopní klást Římu odpor
- V mírové smlouvě se museli vzdát všech svých území mimo Afriku, mohli si ponechat pouze deset válečných lodí a museli zaplatit 10 000 talentů (262 tun) stříbra
- Bez svolení Říma nesměli rovněž vyhlášovat válku, čehož využili numidští spojenci Říma

Třetí punská válka

Ceterum censeo Carthaginem esse delendam!“

- Na přelomu 3. a 2. století př. n. l. byl Řím zaměstnán Makedonskými válkami
- Kartágo zatím obnovilo svůj obchod a své bohatství, což roku 153 př. n. l. šokovalo Marca Portia Cata staršího, který ho přijel navštívit
- Poté každý svůj projev v senátu končil slovy: „Ostatně soudím, že Kartágo musí být zničeno.“

Numid'ané si už příliš dovolili

- V roce 151 př. n. l. přerostlo politické napětí mezi Kartágem a Numidií v ozbrojený konflikt
- Kartaginští postavili armádu 25 000 pěšáků a 400 jezdců a roku 150 př. n. l. začali bez svolení Říma bojovat s Numid'any, ale válku prohráli
- Řím se rozhodl Puny ponížit tvrdými postihy, které zoufalé Kartaginčane nakonec donutily vyhlásit roku 149 př. n. l. Římu válku

Kartaginci se nevzdají bez boje

- Oba konzulové – Lucius Marcius Censorius a Manius Manilius – se vylodili v severní Africe i s římskou armádou
- Kartaginci se ve svém městě důkladně opevnili a Římané nebyli schopni po dva roky prorazit městské hradby
- Roku 147 př. n. l. byl novým velitelem jmenován Scipio Aemilianus, který po ročním obléhání město dobyl a srovnal se zemí

Děkuji za pozornost

Prostor pro dotazy

Rome was saved from Hannibal by the capitol's mice.